

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17609
Tarih : 24.04.2026

10/4108

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) kapsamında çocukların eğitim hakkında koparılarak ucuz iş gücü haline getirilmesi, maruz kaldıkları iş cinayetleri, iş kazaları, şiddet, istismar ve sistematik hak ihlallerinin tüm boyutlarıyla araştırılması; sorumluların açığa çıkarılması ve gerekli önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98. Meclis İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Dr. Heval BOZDAĞ

Ağrı Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM), kamuoyuna “mesleki eğitim modeli” olarak sunulmasına rağmen; akademik çalışmalar, veriler, çocukların doğrudan tanıklıkları ve kamuoyuna sıkça yansıyan haberler, bu yapının çocuk emeğinin sistematik biçimde sömürüldüğü bir düzene dönüştüğünü açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu model, çocukları eğitimden kopararak erken yaşta işgücü piyasasına yönlendirmekte ve çocuk emeğini fiilen meşrulaştıran bir mekanizma haline gelmektedir. Yüz binlerce çocuğun bu program kapsamında “ucuz iş gücü” olarak üretime dahil edildiği raporlarla ortaya konulmaktadır.

Türkiye’de çocuk işçiliği giderek yaygınlaşmaktadır. TÜİK 2024 verilerine göre 15–17 yaş grubunda işgücüne katılım oranı %24,9, kayıtlı işçi olarak çalışmakta olan çocuk sayısı yaklaşık 970 bin olmuştur. 2025 TÜİK “istatistiklerle çocuk” raporuna göre ise 15-17 yaş arası ‘iş gücü piyasasındaki’ çocukların oranı yüzde 25.5’e yükselmiştir. Ancak MESEM kapsamında bulunan yüz binlerce çocuk “öğrenci” statüsünde gösterildiği için bu istatistiklere dahil edilmemektedir. Oysa bu çocuklar haftada 4–5 gün çalıştırılmakta, fiilen tam zamanlı işçi gibi çalıştırılmalarına rağmen eğitim sisteminin parçası olarak gösterilmektedir. Bu durum, çocuk işçiliğinin gizlenmesi ve meşrulaştırılmasıdır. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi (İSİG) değerlendirmeleri de bu durumun çocuk işçiliğinin görünmez kılınmasına yol açtığını ortaya koymaktadır. MESEM sistemi, haftada bir gün okul ve dört gün işyeri esasına dayanan yapısıyla eğitimi ikincilleştirmekte, üretimi ise merkeze almaktadır. Eğitim Reformu Girişimi 2025 Eğitim İzleme Raporu’na göre 2024–2025 döneminde MESEM kapsamındaki öğrenci sayısı 392 bin 887’ye ulaşmıştır. Bu öğrenciler asgari ücretin yaklaşık %30’u düzeyinde ücret almakta, sosyal güvenceden yoksun bırakılmakta ve çalışma koşulları büyük ölçüde işverenlerin insafına terk edilmektedir. Bu durum, çocukların devlet eliyle ucuz iş gücü olarak piyasaya sunulduğunu açıkça göstermektedir.

Sahadan elde edilen veriler ve anketler, MESEM kapsamında bulunan çocukların ağır çalışma koşullarına maruz bırakıldığını ortaya koymaktadır. Diyalektik Araştırmalar Enstitüsünün Mart 2026’da yayımladığı 463 MESEM’li çocukla yaptığı ankete göre çocuklar çoğu zaman günde 10–12 saat çalıştırılmakta, yasal sınır olan çalışma sürelerinin çoğunlukla aşılmakta, sıkça iş kazalarına maruz kalmakta, her iki öğrenciden biri çalıştırılırken yaralanmakta ve fiziksel, psikolojik şiddet görmektedir. Çocukların “okula gidemiyoruz”, “dövülüyoruz” ve “çalışmak zorundayız” şeklindeki ifadeleri, MESEM’in bir eğitim modeli değil, zorunlu çocuk emeği rejimi haline geldiğini açıkça göstermektedir. MESEM kapsamındaki çocuklar yalnızca

ekonomik sömürüye değil, aynı zamanda şiddet ve istismara da açık hale gelmektedir. Kapalı ve denetimsiz işyeri ortamları, çocukların korunmasını fiilen imkânsız hale getirmektedir. Kamuoyuna yansıyan vakalar, çocukların patronlar tarafından istismar edildiğini ve bu olayların çoğu zaman cezasız kaldığını göstermektedir.

MESEM'in bir eğitim politikası olmaktan çıkıp çocuk emeğini kurumsallaştıran, bu emek üzerinden büyüyen bir sömürü düzenine dönüşen, eğitimi tasfiye eden, yoksulluğu yeniden üreten ve çocuk iş cinayetlerini artıran bir sistem haline geldiği açıktır. Bu çerçevede, çocukların yaşam hakkını, eğitim hakkını ve fiziksel-psikolojik bütünlüğünü tehdit eden MESEM uygulamasının tüm boyutlarıyla araştırılması; hak ihlalleri ve yaşanan iş cinayetlerinin sorumlularının açığa çıkarılması ve gerekli yasal düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ederim.

GEREKÇE

Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM), kamuoyuna “mesleki eğitim modeli” olarak sunulmasına rağmen; akademik çalışmalar, veriler, çocukların doğrudan tanıklıkları ve kamuoyuna sıkça yansıyan haberler, bu yapının çocuk emeğinin sistematik biçimde sömürüldüğü bir düzene dönüştüğünü açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu model, çocukları eğitimden kopararak erken yaşta işgücü piyasasına yönlendirmekte ve çocuk emeğini fiilen meşrulaştıran bir mekanizma haline gelmektedir. Yüz binlerce çocuğun bu program kapsamında “ucuz iş gücü” olarak üretime dahil edildiği raporlarla ortaya konulmaktadır.

Türkiye’de çocuk işçiliği giderek yaygınlaşmaktadır. TÜİK 2024 verilerine göre 15–17 yaş grubunda işgücüne katılım oranı %24,9, kayıtlı işçi olarak çalışmakta olan çocuk sayısı yaklaşık 970 bin olmuştur. 2025 TÜİK “istatistiklerle çocuk” raporuna göre ise 15-17 yaş arası ‘iş gücü piyasasındaki’ çocukların oranı yüzde 25.5’e yükselmiştir. Ancak MESEM kapsamında bulunan yüz binlerce çocuk “öğrenci” statüsünde gösterildiği için bu istatistiklere dahil edilmemektedir. Oysa bu çocuklar haftada 4–5 gün çalıştırılmakta, fiilen tam zamanlı işçi gibi çalıştırılmalarına rağmen eğitim sisteminin parçası olarak gösterilmektedir. Bu durum, çocuk işçiliğinin gizlenmesi ve meşrulaştırılmasıdır. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi (İSİG) değerlendirmeleri de bu durumun çocuk işçiliğinin görünmez kılınmasına yol açtığını ortaya koymaktadır. MESEM sistemi, haftada bir gün okul ve dört gün işyeri esasına dayanan yapısıyla eğitimi ikincilleştirmekte, üretimi ise merkeze almaktadır. Eğitim Reformu Girişimi 2025 Eğitim İzleme Raporu’na göre 2024–2025 döneminde MESEM kapsamındaki

öğrenci sayısı 392 bin 887'ye ulaşmıştır. Bu öğrenciler asgari ücretin yaklaşık %30'u düzeyinde ücret almakta, sosyal güvenceden yoksun bırakılmakta ve çalışma koşulları büyük ölçüde işverenlerin insafına terk edilmektedir. Bu durum, çocukların devlet eliyle ucuz iş gücü olarak piyasaya sunulduğunu açıkça göstermektedir.

Sahadan elde edilen veriler ve anketler, MESEM kapsamında bulunan çocukların ağır çalışma koşullarına maruz bırakıldığını ortaya koymaktadır. Diyalektik Araştırmalar Enstitüsünün Mart 2026'da yayımladığı 463 MESEM'li çocukla yaptığı ankete göre çocuklar çoğu zaman günde 10-12 saat çalıştırılmakta, yasal sınır olan çalışma sürelerinin çoğunlukla aşılmakta, sıkça iş kazalarına maruz kalmakta, her iki öğrenciden biri çalıştırılırken yaralanmakta ve fiziksel, psikolojik şiddet görmektedir. Çocukların "okula gidemiyoruz", "dövülüyoruz" ve "çalışmak zorundayız" şeklindeki ifadeleri, MESEM'in bir eğitim modeli değil, zorunlu çocuk emeği rejimi haline geldiğini açıkça göstermektedir.

İş kazaları sonucu meydana gelen, "iş cinayeti" olarak adlandırılan ölümler öngörülebilir, önlenabilir ve sistematik niteliktedir. Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre 2024 yılında 733.646 iş kazası kayıtlara geçmiş; her yıl yaklaşık 2 bin işçi çalışırken hayatını kaybetmektedir. Bu tablo içinde çocuklar en korunmasız kesimi oluşturmaktadır ve çocuk iş cinayetleri her geçen yıl artmaktadır. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi verilerine göre 2024 yılında en az 71 çocuk işçi hayatını kaybetmiş, 2025 yılında bu sayı en az 94'e yükselmiştir. Son 13 yılda çalışırken hayatını kaybeden çocuk sayısı en az 836'dır. Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre yalnızca 2024 yılında 18.100 çocuk iş kazası geçirmiştir. MESEM kapsamında ise 2023 Eylül ayından 2025 yılı sonuna kadar en az 18 çocuğun yaşamını yitirdiği tespit edilmiştir. Bu veriler, çocuk işçiliği arttıkça çocukların ölüm riskinin de arttığını açıkça göstermektedir.

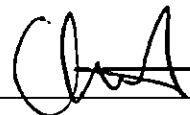
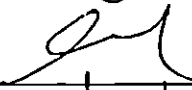

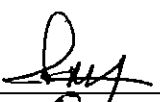

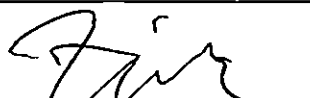
Sistematik ihmallerin somut sonuçları çocukların yaşamlarını yitirmesiyle ortaya çıkmaktadır. 14 yaşındaki Arda Tonbul, 15 yaşındaki Erol Can Yavuz, 16 yaşındaki Zekai Dikici, 17 yaşındaki Alperen Enes Ural MESEM kapsamında çalışırken iş cinayetlerinde yaşamını yitiren çocuklardan yalnızca bazılarıdır. Alperen Enes Ural 18 Mayıs 2025 yani bir Cumartesi günü Manisa'nın Soma ilçesinde MESEM kapsamında çalıştırıldığı inşaattan düşerek yaşamını yitirmiştir. Yasal düzenlemelere göre o gün iş yerinde olmaması gereken Ural'ın ölümü denetlenmeyen bir yapıyı da gözler önüne sermektedir. Ayrıca Dilovası'nda 8 Kasım 2025 tarihinde kaçak bir imalathanede meydana gelen olayda 3'ü çocuk olmak üzere 7 işçi hayatını

kaybetmiştir. Bu olay da çocuk ölümlerinin münferit değil, sistematik bir ihmal ve denetimsizlik sonucu olduğunu göstermektedir.

Buna rağmen çocuk iş cinayetlerinde sorumlular çoğu zaman “taksirle öldürme” suçundan yargılanmakta, düşük cezalar verilmekte ve bu cezalar çoğunlukla ertelenmektedir. Bu cezasızlık pratiği, işverenlerin sorumluluktan kaçmasına neden olmakta ve yeni ölümlerin önünü açmaktadır. Oysa gerekli önlemler alınmadan çocukların ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılması, öngörülebilir sonuçları itibarıyla “olası kast” kapsamında değerlendirilmesi gereken bir durumdur.

MESEM kapsamındaki çocuklar yalnızca ekonomik sömürüye değil, aynı zamanda şiddet ve istismara da açık hale gelmektedir. Kapalı ve denetimsiz işyeri ortamları, çocukların korunmasını fiilen imkânsız hale getirmektedir. Kamuoyuna yansıyan vakalar, çocukların patronlar tarafından istismar edildiğini ve bu olayların çoğu zaman cezasız kaldığını göstermektedir. Bu durum, devletin çocukları koruma yükümlülüğünün de açık ihlalidir. Yakın zamanda kamuoyuna yansıyan Balıkesir’de Edremit ilçesinde bir meslek lisesi öğrencisinin yaşadıkları bunun en somut örneklerinden biridir. MESEM öğrencisi 15 yaşındaki kız çocuğunun staj yaptığı simit fırınında iş yeri sahibi tarafından cinsel istismara maruz kaldığı, şikayete rağmen tutuklanmayan işyeri sahibinin çocuğun ailesine de tehditlerde bulunduğu ortaya çıkmıştır. Devam eden soruşturmaya rağmen açık kaynak taramalarında fırının halen aktif olarak çalıştığı ve MESEM programı kapsamında MEB’in stajyer gönderip çalıştırdığı da belirtilmektedir.

MESEM uygulaması, Anayasa’nın 41’inci maddesinde düzenlenen çocuğun korunması yükümlülüğüne, 42’nci maddede güvence altına alınan eğitim hakkına ve 50’nci maddede yer alan çalışma koşullarına ilişkin hükümlere de açıkça aykırıdır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi kapsamında yer alan çocuğun üstün yararı ve ekonomik sömürüden korunma ilkeleri de ihlal edilmektedir. Tüm bu veriler birlikte değerlendirildiğinde MESEM’in bir eğitim politikası olmaktan çıkıp çocuk emeğini kurumsallaştıran, bu emek üzerinden büyüyen bir sömürü düzenine dönüşen, eğitimi tasfiye eden, yoksulluğu yeniden üreten ve çocuk iş cinayetlerini artıran bir sistem haline geldiği açıktır. Bu çerçevede, çocukların yaşam hakkını, eğitim hakkını ve fiziksel-psikolojik bütünlüğünü tehdit eden MESEM uygulamasının tüm boyutlarıyla araştırılması; hak ihlalleri ve yaşanan iş cinayetlerinin sorumlularının açığa çıkarılması ve gerekli yasal düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ederim.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	